

Seat No. : _____

TR-101

B.A. Sem.-III

May-2013

Sanskrit – (EC-I-202)

(Paper-IV)

काव्यप्रकाशः - आचार्य मम्मट (उल्लासः - १,२,१०)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

૧. (અ) કાવ્યપ્રયોજનાનિ જણાવી કોઈપણ ત્રણ કાવ્યપ્રયોજનો ઉદાહરણ સહિત ચર્ચો. ૭

1. (A) Explain કાવ્યપ્રયોજનાનિ according to mammat and discuss any three of them with examples. 7

અથવા/OR

કવિસૃષ્ટિ - બ્રહ્મસૃષ્ટિ - ચર્ચો.

Discuss – કવિસૃષ્ટિ - બ્રહ્મસૃષ્ટિ.

(બ) નીચે આપેલા સંદર્ભ વાક્યો સમજાવો : (કોઈપણ એક) ૪

(B) Explain with reference to the context : (any one) 4

(૧) एतद्विलक्षणा तु कविवाङ्निर्मितिः ।

(૨) श्रीहर्षादिर्बाजादीनामिव धनम् ।

(ક) ખાલી જગ્યા પૂરો : ૩

(C) Fill in the blanks : 3

(૧) કવિની સૃષ્ટિ બ્રહ્માની સૃષ્ટિ કરતાં _____ છે.

(1) The poet's creation is _____ than Brahma's creation.

(૨) કાવ્યપ્રકાશમાં મમ્મટે કાવ્યના _____ પ્રયોજનો દર્શાવ્યા છે.

(2) Mammat has mentioned _____ objectives of Kavya in Kavyaprakash.

(૩) મમ્મટ યશ પ્રાપ્તિના પ્રયોજન માટે _____ નું ઉદાહરણ આપે છે.

(3) Mammat gives example of _____ for the aim of yash prapti.

૨. (અ) મમ્મટના મતે લક્ષણા પ્રવૃત્ત થવાની શરતો વર્ણવો. ૭

2. (A) Explain presupposed (conditions) of લક્ષણા according to Mammat. 7

અથવા/OR

સંકેતગ્રહણ વિષયક મતો જણાવી કોઈપણ ત્રણ મતો સવિસ્તર ચર્ચો.

State and explain the different theories regarding સંકેતગ્રહણ and write a detailed note on any three of them.

- (બ) નીચેના સંદર્ભ વાક્યો સમજાવો : (કોઈપણ એક) ૪
- (B) Explain with the reference of the context : (any one) 4
- (૧) વાચ્ય એવ વાક્યાર્થ ઇત્યન્વિતાભિધાનવાદિનઃ ।
- (૨) સાક્ષાત્ સંકેતિતં યોઽર્થમભિધત્તે સ વાચકઃ ।
- (ક) એક વાક્યમાં જવાબ આપો : ૩
- (C) Answer in one sentence : 3
- (૧) અભિધા એટલે શું ?
- (1) What is the meaning of 'Abhidhaa' ?
- (૨) આકાંક્ષા એટલે શું ?
- (2) What is Akanksha ?
- (૩) શબ્દના અર્થ કેટલા પ્રકારના છે ? કયા કયા ?
- (3) How many types of meanings of words which are they ?
૩. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે અલંકારો સોદાહરણ સમજાવો : ૭
3. (A) Explain with illustration any two of the following figures of speech : 7
- (૧) રૂપક
- (૨) નિદર્શના
- (૩) ઉત્પ્રેક્ષા
- (૪) અપહ્નુતિ
- (બ) કોઈપણ એક યુગ્મનું સામ્ય-વૈષમ્ય વર્ણવો : ૪
- (B) Describe the similarities and dissimilarities between the two of any one pair : 4
- (૧) શ્લેષ-સમાસોક્તિ ।
- (૨) ઉપમા-અનન્વય ।
- (ક) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક અલંકારની કારણ સહિત ઓળખ આપો : ૩
- (C) Identify (with reasons) any one of the following figures of speech : 3
- (૧) બત સખિ કિયદેત્ પશ્ય વૈરં સ્મરસ્ય
પ્રિયવિરહકૃશેઽસ્મિન્ રાગિલોકે તથા હિ ।
ઉપવનસહકારોદ્ભાસિભૃઙ્ગચ્છલેન
પ્રતિવિશિખમનેનોદ્વિઙ્કતં કાલકૂટમ્ ॥
- (૨) ક્વ સૂર્યપ્રભવો વંશઃ ક્વ ચાલ્પવિષયા મતિઃ ।
તિતીષુર્દુસ્તરં મોહાદુઙુપેનાસ્મિ સાગરમ્ ॥
૪. (અ) આચાર્ય મમ્મટની વિદ્વત્તા વર્ણવો. ૭
4. (A) Elaborate the scholarship of Mammat. 7

અથવા/OR

આચાર્ય મમ્મટના જીવન અને કવનનો પરિચય આપો.

Explain in detail the Life and works of Mammat.

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૪

(B) Write short note on any **one** of the following : 4

(૧) મમ્મટનો સમય

(1) Age of Mammat

(૨) કાવ્યપ્રકાશના કર્તૃત્વની સમસ્યા વર્ણવો.

(2) Discuss the problem of authorship of 'Kavyaprakash.'

(ક) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : ૩

(C) Fill in the blanks with appropriate options : 3

(૧) કાવ્યપ્રકાશના રચયિતા _____ છે. (મમ્મટ, જૈયટ, ભામહ)

(1) _____ is creator of Kavyaprakash. (Mammat, Jaiyat, Bhamah)

(૨) કાવ્યપ્રકાશમાં _____ ઉલ્લાસ આવે છે. (૧૦, ૫, ૬)

(2) _____ Ullasa comes in Kavyaprakash. (10, 5, 6)

(૩) મમ્મટના પિતાનું નામ _____ હતું. (ઉવ્વટ, જૈયટ, કૈયટ)

(3) Mammat's father's name was _____. (Uvvat, Jaiyat, Kaiyat)

૫. (અ) એક વાક્યમાં જવાબ આપો : ૭

5. (A) Answer in **one** sentence : 7

(૧) મમ્મટના મતે ચોથું પ્રયોજન કયું છે ?

(1) Which in the fourth prayojan according to Mammat ?

(૨) કાવ્યપ્રકાશ કયા શાસ્ત્રનો ગ્રંથ છે ?

(2) To which शास्त्र is Kavyaprakash related to ?

(૩) કવિની સૃષ્ટિમાં કેટલા રસો છે ?

(3) How many रसाः are there in the poets world ?

(૪) શ્લેષ અલંકારના પ્રકાર કેટલા ?

(4) How many types are there of Shlesh Alankar ?

(૫) બાણની પત્નીના શાપથી કોને કુષ્ઠરોગ થયો હતો ?

(5) Who got leprosy by the curse of Bana's wife ?

(૬) યોગ્યતા એટલે શું ?

(6) What is the meaning योग्यता ?

(૭) મમ્મટ કોના અવતાર મનાય છે ?

(7) Mammat was known as whose अवतार ?

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને લખો : ૪

(B) Choose the appropriate answer from the following options : 4

(૧) મમ્મટના મતે સર્વ પ્રયોજનમાં મૌલિભૂત પ્રયોજન _____ છે.

- (a) યશ પ્રાપ્તિ (b) ધન પ્રાપ્તિ
(c) અમંગલનિવારણ (d) પરમ-આનંદની પ્રાપ્તિ

(1) According to Mammat _____ aim is in sarvaprayojana.

- (a) Yash Prapti (b) Dhan Prapti
(c) Amangalnivaran (d) Fulfillment of Param Anand

(૨) કર્મણિ કુશલઃ ઉ.દા. માં લક્ષણાની _____ શરત જોવા મળે છે.

- (a) પ્રયોજન (b) લક્ષણ
(c) રૂઢિ (d) લાઘવ

(2) _____ condition of Lakshana is seen in the example of Karmani Kushal.

- (a) Prayojan (b) Lakshana
(c) Rudhi (d) Laghav

(૩) વાચક શબ્દ _____ શક્તિ દ્વારા વાચ્યાર્થ આપે છે.

- (a) લક્ષણ (b) વ્યંજના
(c) તાત્પર્યા (d) અભિધા

(3) Vachyarth is derived by _____ power of Vaachak Shabda.

- (a) Lakshana (b) Vyanjana
(c) Tatparya (d) Abhidha

(૪) જ્યાં એક વાક્યમાં એકથી વધારે અર્થો પ્રાપ્ત થાય ત્યાં _____ અલંકાર બને છે.

- (a) ઉત્પ્રેક્ષા (b) રૂપક
(c) શ્લેષ (d) સમાસોક્તિ

(4) _____ Metaphor is made when more than one meaning is derived from a sentence.

- (a) Utprexa (b) Rupak
(c) Shlesh (d) Samasokti

(ક) જોડકાં જોડો : ૩

(C) Match the following : 3

અ

બ

- (૧) બોદ્ધમતઃ (i) આદિત્યાદર્મયૂરાદીનામિવ
(૨) અનર્થનિવારણમ્ (ii) ગુણધર્મઃ
(૩) ઉપાધિ (iii) અપોહવાદઃ